

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő 's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományoktól a kivánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

F. eszt. april 1jétől junius végeig terjedő évnegyedes folyamára testvér-lapjainknak előfizetheti Budapesten boríték nélkül: 2 fr. 40kr., postán borítékosan hetenként 2szeri küldéssel: 3 fr. 40 kr., hetenként 4szeri küldéssel 4 fr. pp. Pesten uri-utca 453d. sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén bárminő biztos alkalom vagy szorgalomkocsi által.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Országgyűlés: kerületi tanácsok az városrendezési munkálat fölött; főrendi orsz. ülés; fölolvásása és hitelesítése némely válaszüzeneteknek, 's tárgyalása az adminisztratori séreteműgyben leérkezett, 's a rendektől átküldött leírásra adandó fölírás javaslatnak. A bécsi bank-társaság igazgatóságának a bank állapotát érdeklő hivatalos kimutatása.)

Külföld. (Franciaország; Németország. Értesítő.)

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Előlegesen Martius 8án tartott kerületi ülésben a kerületi elnökség jelenté, miképen országbíró ó nagyméltóságát megkeressék az iránt, hogy a fölírás javaslat siettetése végett mielőbb országos ülés tartassék a főrendeknél, mire az viszonzá: hogy e' miatt nádor ó fenségével értekezni fog. E' jelentés után M a d a r á s z felhozá, miként törvényeink nádor távollétében elnökül az országbíró, utána pedig a tárnokot jelölve ki, midőn a haza sürgető teendői kívánják, sőt a' rendek kívánatára a' jelen levő elnöknek is kötelessége megtartani a' főrendi ülést, azért még egyszer felszólítandó az országbíró, vagy ha ez is honn nem volna, a' tárnok az ülés megtartása végett. — Ez indítvány nyomán a' kerületi elnökség tüstént az illetők lakaira kiküldetett, kik viszajöven jelenték, hogy sem az országbíró, sem tárnok honn nem lélek, 's mint házköznél értesültek, azok Pozsonyban sincsenek. — Ez nagy ingerültséget szülve a' táblánál, K o s s u t h indítványozá, hogy a' fölírati javaslat e' táblai küldöttség által tüstént küldessék Bécsbe; mit azonban P á z m á n d y fölszólalására a' többség még most nem fogadott el, hanem egy üzenetben nyugodott meg, mely által a' főrk hasonló akadályok elkerülése tekintetéből érélyes intézkedésre szólítottassanak föl, 's hogy különösen a' jelen fölírati javaslat fölött mielőbb tanácskozzanak. Ezután napi rendre térvén a' tábla át, — a' városi ügy folytatott.

Martius 9kén tartott k e r. ülésben a' komáromi indítvány nyomán kelt üzeneti szerkezet csekély módosítással elfogadtatott, mint következik: (lásd alább) — Ezután e' végett 12 órakor országos ülés tartatván nádori elnöklet alatt — ellenmondás nélkül szinte helyben hagyott a' következő üzenet:

„A' kk. és rr. figyelembe véve a' fenforgó súlyos körülmények rendkívüli voltát, országgyűlési teendőink iránt egy fölírati javaslatot küldöttek át a' mélt. főrrhez.

A' kk. és rr. ezen fölírati javaslatnál azon meggyőződés vezérlé, hogy midőn az események fejleményei az európai béke tartóssága iránt bizonytalanságot ébresztenek; midőn a' velünk egy fejedelmnek hódoló birodalom kebelében jelenetek mellett ama bizonytalanság súlya a' királyi szék, 's vele hazánkat is oly közel érinti: ekkor a' veszély megelőzésének, vagy ha meg nem előztethetnék, elhárításának eszközeit kijelölni, 's azok sikerének feltételeit biztosítani a' kir. szék iránti hűség, 's a' haza és különösen a' nép iránti kötelesség egyiránt parancsolják.

A' kk. és rr. semmit sem kételkedtek, hogy a' mlgs főrk ezen érzelmekek osztozva, fölírasi javaslatukat a' főnforgó körülmények sürgetőségénél fogva is haladéktalanul tárgyalni, 's annak a' trón elébe juttatását hozzájárulásukkal siettetni nem késendnek. — És azért a' kk. és rr. előtt semmi sem lehetett váratlanabb, mint annak tapasztalása, hogy a' mlgs főrrnek arra, hogy e' halasztást nem szenvedhető ügyben bölcességük 's hazafini kötelességük szerint nyilatkozhassanak, alkalom több napon át nem szolgáltatott. — A' kk. és rr. az országgyűlési elnökség törvényes állását siettelik, de ismerik annak törvényszabta határait; 's a' mlgs főrk. táblájának törvényes önállását nem csak sérteni nem akarják, sőt magokat a' m. főrk. jogait egyik alkotványoszerű őrjének tekintik; de midőn a' körülmények súlya naponként nemesek nem enyhül, sőt nehezedik, midőn a' trón és haza bátorlété az országgyűléstől eredvényt sürget, ez eredvényesség pedig a' törvényhozási alkudozások siettetése végett, a' szokottaknál sikeresebb eszközöknek javaslatba tételére vezéri a' kk. és rr. et, midőn illy körülmények között a' törvényhozó testen a' haza iránt fekvő felelősségét rendkívül súlyosodni érezik; lehetetlen az érintett késedelmezés miatti fájdalomukat a' m. főrrnek ki nem jelenteniök, 's tisztelettel meg nem kérnök, hogy fölívott fölírasi javaslatuk haladéktalan tárgyalása iránt saját

jogaik érdekében is sikeresen intézkedni 's a' javasolt fölírásnak a' kir. szék elébe juttatását hozzájárulásukkal előmozdítani méltóztassanak. —

A' kk. és rr. akként vannak meggyőződve, hogy az országgyűlési tárgyalásoknak rendes 's ez esetben a' körülmények súlya által sokszorosan sürgetett folyamát sem a' főrendi tábla számos tagjainak az országgyűlés helyéről eltávozása, sem ö. cs. kir. főhgségének országunk nádorának hazánk javára intézett gondoskodása miatti ideiglenes távolléte nem akadályozhatja. Az első nem, mert a' távollévők a' jelenlevők jogai gyakorlatában 's kötelességeik teljesítésében nem gátolhatják; a' második nem, mert törvényink gondoskodtanak, hogy a' nádor akadályozása esetében kiknek tisztjéhez tartozik az országgyűlési elnökség. — És e' tekintetben aggodalommal kénytelenek a' kk. és rr. a' mlgs főrendeket tudósítani, miként megütközéssel tapasztalták méltóságos főrdi táblának azon helyzetét, melyben a' többi elnököknek is eltávozása miatt az üléstartás több napra lehetlenné vált. A' kk. és rr. kötelességüknek érzik kijelenteni, hogy ezen állapotot a' törvények 's a' törvényhozás méltóságától összeegyeztethetőnek nem vélhetik, 's reményleni szeretik, hogy hasonló rendellenesség miatt felszólalni többé okuk nem leszen.

Febr. 26án 64ik kerületi ülés. folytatása. Szentkirályi. Nem az a' dolog lényege, hogy coopertára irassék a' városi község, hanem hogy a' rendelet egyes tisztviselőkhöz ne intézethessék. Egyébiránt közjogi tárgy commissariatumokban is lehet, például a' megye 3 svadron köteles tartani, 's 4 ellátására szólították föl, mi ellen bizonynyal reprezentálna a' közigyűlés. Felelősséget illetőleg van a' 77. és 89. §§. g) pontjaiban gondoskodva már. Mit akarnak a' rendek: hogy minden a' közigyűlés elé tartozzék 's az rendjen végrehajtást, vagy pedig csak a' közjogiak legyenek a' közigyűlés tárgyai, az adminisztratív a' tanácsé? T o m e s á n y i (Békes). Főhiba, hogy specialitásokba ereszkedve casualitásokkal bibelődünk. Ki kell mondani, hogy általán minden felsőbb rendelet a' közigyűlés elé megy: 's ő majd gondoskodik a' végrehajtásról, intézkedik, mint a' megye szokott. S c h n e e (Heves). Ó semmondaná ki törvényben, kihajtsa végre a' felsőbb rendeleteket, intézkednek arról a' közigyűlés. B ü k k Z s. (Borsod). Igaza van Békesnek. Sokan a' tárgyalástól félnek, mi a' végrehajtást megakasztán. Vanak ugyan adminisztratív ügyek halasztást nem tűrők, de ha majd a' polgármesterre bizzuk, hová adja ő a' rendeleteket 's az a' tanácsnak nyújtja át, miután a' közigyűlés elé tartozandott, kit vonnak felelősségre? a' polgármester azzal menti magát, hogy a' tanácshoz tartozónak vélte, a' tanács pedig a' törvényre hivatkozik majd, miszerint mindazt tárgyalni joga van, mit a' polgármester eléje ad. Pártolja Békes előadását.

S z e n t k i r á l y i M. (Pestm.) Ha rendezni akarunk, a' megyei institutióknak még híjánait is ne ültessük által és inkább törvényt se alkossunk, ha sem a' kormányban sem a' tanácsban nem bizzunk. Mondjuk ki tehát legalább azt, hogy halaszthatlan eselben a' tanács határozzon, hisz a' tanács a' 90. § nyomán mit fontosnak talál, úgy is a' közigyűléshez utasítja, habár az a' közigyűlés tárgyai közt nem soroltatott is el. B ü k k Z s. Nem azt akarja ő, hogy a' tanács ha jönnek látja, utasítsa a' közigyűléshez, hanem hogy csak a' közigyűlés utasítson. A' megyei adminisztratióknak nem az hibája, hogy minden a' közigyűlés elé tartozik, hanem az, hogy tisztviselői nem felelősek, teljesítik, mit akarnak, mit nem, elhanyagolják. T o m e s á n y i. A' tisztviselő ne legyen egyéb, mint a' végrehajtás organuma: csupán a' várossal érintkezzék. A' § végire tehetni, hogy mindezek végrehajtása iránt a' közigyűlés szabályok által intézkedhetik. S z e n t k i r á l y i. Ekkor szabályul hozhatná, hogy az adó iránt is a' tanács határozzon. K o s s u t h. Szóló végtelenül szereti a' megyei rendszert, melyet a' parlamentarizmus kormányul összeegyeztetőnek hisz, azt mi ez institutióban jó van, a' városba is átültetni kívánja. Es midőn törvényt alkotunk, nem lehet azt mondani, hogy a' közigyűlés statutarius jogával élve, fejtse ki a' végrehajtás eszközeit, ezt nem lehet a' véletlenre hagyni, hanem törvény által meg kell határozni, kit hogyan illessen a' végrehajtás. Szóló csak annyit akar, hogy minden levél a' municipiumhoz intéztesse, és 2) minek végrehajtása nem sürgetős, arról intéz-

kedjék a' közigyűlés; de mivel mindent közigyűlésre halasztani nem lehet, arról intézkedjék más, ki ezért a' közigyűlésnek felelőssel tartozik. É p e' felelet tekintetéből ne a' főpolgármesterhez, hanem a' városi választott kezébe menjenek a' levelek, ki a' halaszthatlanokat adja át a' tanácsnak. E' tanács felelős levél, bizonynyal meggondolja, vajjon a' tárgy érdemébe bocsátkozhatik é vagy sem? — Szóló az adminisztratiót is akarja, pedig ha minden a' közigyűlés elé tartoznék, megakadna az, (többen: meg! meg!) hanem garantíát is akar; hogy kinek kinek felelőssége legyen a' közigyűlés előtt. B a b a r c z y. Előtte szólttal tökéletesen egyetérti, ép azért Békessel nem. Szóló is több garantíát lát a' törvényben, mely mindenkinek megszabja hatáskörét, mint a' közigyűlés kirekesztő tárgyalásiban. Ez némely városban a' tanácsot, másutt elhanyagolva, magát a' municipalis életet semmisítené meg. Előgedjenek meg azon garantíával, hogy a' közigyűlés feleltre vonhassa még magát a' tanácsot is. P a c z o l a y (Hont) Békéhez csatlakozik. S z i n t a y (Bereg) Pesttel egy véleményben van. Szentkirályi módosítványához még annyit ragasztott, hogy *mi a' tanácsban elvegeztetett, annak sorjegyéke közigyűlés eléterjesztessék*. P a c z o l a y. Tárgyalassék! S o m s i e s. Szavazzanak tehát! J u s t h. Kérdésül tűzessék: minden tárgy a' közigyűlés elé terjesztessék é, v. sem? T a r n o c z y (Nyitra). Mint Pest kifejté, az sem az adminisztratiót nem nehezíti, sem a' municipiumot nem esorbitja meg jo gaiban. Azért kérdés legyen: pesti v. turóci indítvány? A s z t a l o s. A' tanács zárt testület levén, hatalmát terjeszteni törekszik, azért neki határozási jogot nem ad. I m e! Erdély is meggyekkel bir, és a' törvénysekeket elnyelték a' municipiumot. Azt mondogatják, a' tanács felelős? szép szó magában, de nem a' szó, hanem az institutiók léptetik életbe, lám a' megyékben kimondva sem volt, még is sok helyütt van felelősség. Szóló kérdésül kitűzteni kívánja: elfogadtatik é a' budai indítvány? Az elnökség megkísérté fölteni a' kérdést, de nem elégedtek meg vele. Többen a' kérdést tisztázni akarják és egymás czáfolgatásába bocsátkoztak. Különösen a' felelősségre S z e n t k i r á l y i által viszonzotokat, hogy a' képviselők erélye nélkül bármily törvényt hozzanak nem lesz felelősség, épen úgy mint a' hervatag virág háznagyságu cserépben sem virul, míg az egészséges kicsinyben is virágnani fog. A' képviselők erélye pedig, bár módját ne írjuk is körül, megbünteti a' vétkes tisztviselőt a' mostani procedura szerint. Különben a' felelősségre nézve 2 féle leend a' büntetés, vagy a' pörben marasztalják el az illető, vagy a' legközelebbi tisztújításb. hivatalából kitétetik. — H á z m á n. (Buda) Ismét meggyőződött arról, hogy elvektisztázása nélkül haladni nem lehet. Ha e' tábla jelen munka fölvétekor az elvek vitatását el nem hártja magától, most nem kellene minden szakaszról megakadnunk. Ó mint követendő elvet állit, resulatumai önként következnek: 1) a' várost a' közigyűlés képviseli, 2) a' közigyűlés képezi a' törvényhatóságot. Ezekből tiszta, hogy a' levelezés csak a' közigyűlésé, 's következik az is, hogy felőlük csak a' közigyűlés intézkedhetik. Halasztást nem tűrőkben előkészítő lépést tehet a' tanács is, de aztán a' közigyűlés itélje meg, vajjon helyben hagyható é e' lépés. S o m s i e s. Ha előtte szólt a' munka elején mondja el ezeket, értené céljokat, akkor tanács nem kellett volna, de miután van, hogy hatásköre ne legyen, nem érti.

Megint többen a' fölteendő kérdéseket találgaták, de a' sok zavar között maga S o m s i e s, az egyik elnök, megvallá, hogy másként nem tudja fölteni a' kérdést, mint kívánják é mint Pest köv. törvényben meghatározatni, kit illessen a' végrehajtás, vagy pedig Borsod szerint a' munic. életre hagyni azt? S z e n t k i r á l y i. Correct alakban szeretné a' kérdést. i. maradjon é a' 89. §, vagy hogy minden a' közigyűlés elé tartozván, végrehajtásról statutaliter a' város rendelkezék? — Zavaros kiáltozás 's néhány fölszólalás után K o s s u t h nyilatkozott: Abban mindnyájan egyetértetek, hogy a' városban nincs ügy, mi a' közigyűlés elé nem tartoznék. (Ugy van!) Erre szavazni nem kell. Abban a' különbség, hogy némelyek mindent végrehajtás előtt bizzak a' közigyűlésre, hogy az majd statutarius jogánál fogva gondolkodik a' végrehajtás módjairól: de szóló midőn codificál, a' véletlenre nem hagyhatja azt, hanem kimondja törvényben. — Csak a' jót ültessük

a' municipiumból át, nem pedig a' hiányt, mi bizonyítást ha rendeztetni fog a' megye, ott sem hagyatik meg. — **A szta-**los. Kérdésül tűzzék ki azt: a' végrehajtás előtt vagy után, hadd lássuk, megemészthetjük é? — (Sokan Pest szerint kívánják. **Mán** elnök: Elfogadják Pestét? (E! el! — nem! nem!) **Szentkirályi**. Mit az elnök végzésül kimond, ő írja. Csak arra kéri a' rendeket, két rendszert ne zavarjanak össze, hogy a' tanács és egyes is hajtsa véghez. Vagy a' polgármester hajtsa végre a' rendeleteket, vagy a' tanács. Különben ő nem bírja, akármit mondatnak ki végzésül, a' munkálta bele írja. — **Justh** ő sem tudta összeegyeztetni e' két rendszer egybeolvadását, de épen e' munka tanítá meg, mely főpolgármesterről, tanácsról is szól. —

A' pesti indítványra, mint értelmezett, ő is reá áll. **Mán** elfogadják? **Kossuth**. Arról legyenek tisztában, hogy ha egyes tisztv. bizatik meg végrehajtás végett az illető adja ki felelet terhe alatt. Az illető ki legyen, még nem tudjuk, tanács é más? Meglehet a' rendek a' tanácsot, vagy főpolgármestert nem is fogadják el. **Szentkirályi**. A' 17. Shoz tegyük 2 abstract elvet: 1) hogy minden felsőbb rendeleti levél a' városhoz intézessék, 2) hogy határozat nélkül végrehajtanem lehet. **153**. Shoz, hogy a' levelet átvevő, az illetőnek adja ki végrehajtás végett. De principiumul ne mondassék ki, vajjon tanács, vagy tisztviselő birjon é végrehajtással. Utasítsassék aztán a' választvány, hogy az elfogadott elv nyomán dolgozzék, mert hijába, át kell dolgozni az egészet, mit senki ne resteljen. **Ház** mán. A' fenforgó kérdésre fogalmat csinált: „a' királyi leiratok, a' kormányzások közigazgatási minden intézvényei és rendeletei, nemkülönben a' t. hatóságok levezetési, egyedül a' közgyűléshez intézettek, azoknak végrehajtására, melyek a' közrend tekintetéből halaszthatlanok, a' választott polgármester a' közgyűlés helybenhagyásának reménye alatt a' megfelelő előzetes randelést megteheti, mellyről a' kormányzások intézvény tárgyalásakor tudósítást adni tartozik“. **Mán**: Elfogadják? **Olgay**. Az elvet igen, de a' szerkezetet nem. **Kossuth**: A' dolgra nézve jelen fogalmat egy részről igen szűk, más részről nagyon is tág. Ezt szóló inthesi sem fogadhatja el. Mire szóló ismétlé indítványát. **Hangos** „ugyan“ fogadta. És az elnökség végzésül kimondá a' budait, bár többen ellenmondának. — Ezzel az ülés eloszlott.

Hib aigazítás. Az 53. kerül. ülésben hibásan áll, hogy **Komárom** elid állta magát, szavazatát a' többséghez számíttatni kérjük.

Febr. 28án. 65d. kerületi ülésben elnökök: **Ruttkay** és **Babarczy A.** Zólyom és Csongrádmegyék követei; **gyező**: **Szentkirályi M.** tárgy: városi ügy. **Je** gyz. **Mult** ülési megállapodás nyomán a' 17. §. után volna teendő: „**Minden, bár minemű felsőbbrendelet csak és kirekesztőleg a' város közönségéhez intézethetik, és csak határozat következtében hajthatatik végre.**“ — Ezután a' 153. §. eként egészítették ki: **Minden a' városokhoz intézett felsőbb rendeletek, levelezések, vagy folyamodások a' városi polgármesternek adatkak be intézkedés végett; az illetőhöz ez által utasítatnak és mind a' beadványokról, mind azok megindításáról különösen ő felelős. A' város pecsétje is a' városi polgármesternél leend.** Ezeket átve a' 89. Shoz visszatérőleg **Bük Zs.** (Borsod) indítványozá, hogy mult országgyűlési javaslat szerint a' közgyűlés tárgyai legyenek még: 1) a' kölcsönadás. 2) a' városi fekvőbirtok-kezelés iránti intézkedés, mert ugymond szóló, nem szerető, ha a' tanács önkénye határozná meg, vajjon házi-lag, vagy hasznóbérelleg kezeltesse a' város jóságai, miután a' zárt testület inkább tekintene saját, mint a' község hasznára. **Szentkirályi M.** a' kölcsönadást azért nem sorozá a' választvány a' közgyűlés tárgyai közé, mert individualis felelősséget akart azon esetre, ha a' tőkék nem biztos helyre adatkának: a' közgyűlés pedig individualiter felelősségre nem vonható, 's így a' kölcsön adott pénz veszteségét a' város viselné. — A' vagyon iránti kezelés pedig szabályok szerint történik, miről a' 154. §. rendelkezik. — A' többség azonban a' vagyon-kezelés körüli intézkedést a' közgyűlésre bízá. **Koller** (Pestv.) indítványára mindennemű meghatalmazást adhasson a' közgyűlés; ne minteddig csupán városi vagyona szólót. — Ezen indítvány is elfogadott. És így a' 89. §. fölötti viták befejeztetvén, az egész §. így álland: **Kirekesztőleg és csak egyedül a' közgyűléseken tárgyalhatók: a) Az országgyűléshez a' város nevében intézendő kérelmezések. b) Szabályok alkotása. c) Az ország és város alkotmányos jogai illető kérdések. d) A' város közönségének és közjórödelmeinek évenkénti előleges fölvetése. e) A' kivetendő adómenyiség, és a' városos összeírás tárgyainak meghatározása: az adó-kivetési kulcs megállapítása és kijavítása. f) Kölcsönvetelek a' város közöltségeinek pótlására. g) Elidegenítések a' város értékeiből, vagy új szerzesek. h) A' hus és kenyer árának meghatározása, ugyszinte a' vadászati talalom iránti rendelkezés. i) A' város határait, vagy a' törvényhatósági illetőséget érdeklő kérdések a' város és szomszéd törvényhatóságok között. k) A' város gond-**

viselése alatt álló alapítványok mi karban létéről bemutatandó tudósítások. l) Számadó tisztek részére fölmentő levelek kiadása. m) Új hivatalok felállítás, az eddigiek eltörlése, — a' hivatalbeliek és szolgák fizetéseiknek fölemelése, vagy leszállítása. n) Egyház-párfogói jogok és kötelességek gyakorlása, — mennyiben a' város illy jogokkal bír sillelőleg illy kötelességekkel tartozik, — a' fenálló szabályok és gyakorlat szerint. o) A' város nevében, magánjogi követelések megindítása: egyezségek helybenhagyása, és a' város pecsétje alatt mindennemű meghatalmazó levelek kiadása. p) Általánoson minden tartozásbeli elengedések és rendkívüli pénzübeli kiadások, melyek az előleges évi fölvetésben nem foglaltatnak. q) Közkereset megrendelése az 1687: 14. eseteit kivéve, ugy szinte hivatalbeli visszaélések, vagy hanyagság miatt a' városi tisztviselő ellen. r) A' felsőbb kormányzásoknak a' közigazgatást tárgyazó szabályrendeleteik. s) Küldöttségek tagjainak, és azon képviselőknek megválasztása, kik a' tanácsok részében és az állandó bizottságokban részt veendnek. t) Felsőbb helyen kiadott szabadítékok kihirdetése, és minden ezek iránt előfordulható kérdés. u) A' katonai ujdonszok kiállítás körüli intézkedések. v) A' közoktatásrai fölügyelés a' *S értelmé szerint. x) A' város hadi és házi pénztárába befolyó pénzek havonként előterjesztendő részletes kimutatásának fölvetése. y) A' város ingó és ingatlan birtokának és haszonvételeinek mimódon leendő kezelése körüli intézkedés. — **Mindzen itt elősorolt tárgyakban, egyedül a' közgyűlésben lehet határozatot hozni: mi oknál fogva, mindazon hivatalos iratok, levelezések, rendeletek, folyamodványok, vagy indítványok, melyek a' tárgyakra vonatkoznak, a' közgyűlés elibe terjesztendők, és viszon minden a' tárgyakban határozatok, levelezések és fölírások a' közgyűlés nevében történnek. **Olv. 90. §.** **Szentkirályi M. E.** Snál el nem kerülhető azon kérdés: akarják é a' rendek a' tanácsot, vagy sem? **Réviczky** (Esztergamm.): Alázatos indítványa az volna: hogy a' törvényben mondassék ki, miszerint a' közgyűlés szabályok által meghatározhasza, mi tartozzék a' közgyűléshez és mit akarnak a' tanácsruházni át. Van ugyan említés a' 89. §. ban arról, hogy a' közgyűlés szabályokat alkothat, de szóló és küldőji világosan kitétetni kívánják azt, mit indítványozott. **Paczolay: A' 90. Snál** fogva több joga lenne a' tanácsnak, mint a' közgyűlésnek: azért mondassék ki világosan, hogy mind az a' közgyűlés elé tartozik, mit az szabályok által a' tanácshoz nem utasított. (maradjon!) **A szta los** (Mármaros): Megvallja, miszerint a' tanács iránt nem nagy rokonszenvet érez, 's meggyőződése szerint szükségtelen is a' tanács. Szóló szerint, hogy corporatio birjon végrehajtási, utalványozási, pénzkezelési hatósággal a' közigazgatásra nézve nem tartja czélyszerűnek, sőt tén a' helytartótanács is collegialis szerkezeténél fogva nem felel czéljának meg. Azontul mivel a' tanács hatóság, könnyen megeshetik, hogy e' nyeli a' municipiumot, mint ez történt Erdélyben, hol a' tisztviselők a' megye-rendszert semmivé tevő. Ennélfogva ajánlja, hogy a' közigazgatás a' közgyűlés útján történvén, a' tanács, mint fölőleges és veszélyes intézet szüntetessék meg. (Maradjon!) **Olvastatik a' 91. §.** semmi észrevétel. **92. §.** **Bük Zs.** (Borsod.) e' Shoz tételné azt, hogy ha a' letelepedési engedelmet a' tanács valakitől megtagadná, ez a' közgyűlésre fölbizehesse a' tanács határozatát. — **Elfogadott. Olv. 93. §.** **Marad. 94. §.** **Lukács** (Temes) Küldőji a' tanács tagjai köze kívánják soroztatni a' tisztv. ügyészt is. **Hergeszell** (Győr.) küldőji szinte ezt kívánják, de azon kikötéssel, hogy a' tisztv. ügyész, csak értesítő szavazattal birjon. **Szentkirályi**. E' végett nem szükség a' tanácsba ültetni őt, mert hisz értesíteni mindaz foghat, ki erre a' tanács által felszólított. (Maradjon a' szerkezet!) A' következő **96. 101. 102. 103 §§.** ok a' tanácsban jelen lehető képviselőről szólnak: s miután a' felelősség végett a' tanácsjegyzőkönyv közgyűlés elé terjesztése határozottatott el, — mondják ki a' rendek: szükséges é még tovább is e' §§beli rendelkezés. (Maradjon.) **A szta los**. Ha marad a' szerkezet, legalább állandón a' tanácsban ülő népszónok kösse össze a' közgyűléssel a' tanácsot, nem pedig mindig más más képviselő. **Szluha** (Jász kunterület.) Derogálna a' tanácsnak, hogy, miután protocollumát közgyűlés elé terjesztetni köteles, még tovább is képviselő ellenőrködők ülésében. **Szentkirályi M.** ő megtartatni kívánna ezen ellenőrködési módot is: és tán mivel leginkább jogkérdések szükségesek ezt, leghelyesebb volna a' tisztv. ügyészt ültetni oda, nehogy, mitől annyira félnek, a' tanács absorbeálja a' municipiumot. (Helyesen!) **Bük Zs.** Ha már az ellenőrködést olly homeopathicali quantitasban nyújtjuk, legalább független elemet ruházzunk e' szereppel föl. Szóló tisztelője a' tisztv. ügyészeknek, de nem tartja őket olly független eleműnek, mint a' képviselőt. — (marad a' szerkezet) **Pál János** (Sopronym.) A' lehet szó helyett kötelese tegyenek. — És ezen módosítása a' 96. §. elfogadott. **97. §.** ből egyedül a' kormányzási szó hagyatott ki. **98. 99. 100.****

§§ok egy pár észrevétel mellett is épen hagyattak. **101. §.** hol a' tanács, ha olly tárgy fölött, mely kirekesztőleg a' közgyűlést illetné — eldöntő határozatot hozni akarna, ellene a' képviselő felszólalmi köteles — mondatik, azon módosítással, „ha nem csupán előkészületi, hanem bár részben is eldöntő sa't. elfogadattott. **102. §.** **A szta los** kérdezi, mik azon különös fontosságú tárgyak, melyeknek közgyűlés elé terjesztését elmulaszthatja a' tanács? **Szentkirályi M.** Ha **2000** fiakkerlovat ellopnak, az ez iránti. E' felelet nagy nevetést idézett el; melly után a' **103. §.** észrevétel nélkül elfogadott. **Olv. 104. §.** **Majláth** (Nyitra.) Az eskütszék behozását kívánják küldőji a' városokra nézve. **Madarász L.** (Somogy.) Küldőji is pártolják az eskütszéküket, és hamost az keresztül nem mehetne is, legalább e' Shoz tételné kívánják, hogy városi törvényszékek csak addig álljanak így, mig az eskütszék behozatának. — **Másik** kívánatuk az hogy az ítélőbírák ne legyenek egyszermind előadók, **Szentkirályi**. Ez utóbbi megyéje részéről is pártolni kötelek, 's azért leghelyesebb volna az előadásra megbizni a' gyezői hivatalt. (Eddig is ugy volt.) Egyébíránt szóló megvan győződve, miként e' táblánál senki sincs, ki az eskütszéküket behozni nem ohatjaná: de tudja mindenki azt is, hogy illy nehéz kérdést — a' városi rendezésnél az operatum hátráltatása nélkül megoldani nem lehet. Majd ha a' criminalis codex tárgyalatik, az eskütszéké is organisálhatók lesznek. Mihelyt az eskütszék ex professo tárgyalatni fog, utasítása és meggyőződésénél fogva is pártolandja, de most általa ne neheztünk a' városi kérdés mielőbbi megoldását. **Ruttkay** elnök: Ugy hiszi, az eskütszéküket nemcsak **Nyitra** és **Somogy** (Mindnyájan) ohatják, de most azt per tangentem tárgyalni nem lehet, azért csak **Somogy** másik indítványa elfogadása iránt mondja ki a' végzést. — **Olv. 105. 106. 107. 108. 109. §§.** változtatlanul elfogadattak. **110. §.** melly a' városokra nézve a' tárnoki széket alapítaná meg, némi ellenszegülésre talált. **Tolnay** (Zala) Minden ezentuli bíraskodást küldőji a' bizodalom alapján kívánják létesíteni csupán: azért míg a' felsőbb törvényszékek általán rendeztetnek — a' városok számára meghagyandó tárnoki széke birákat maguk a' városok választanak. **Madarász** (Somogy) Küldőji egy véleményben vannak az elvre nézve **Zalával**, de egyenlőség tekintetéből a' városok fölebbviteli törvényszéké is csak a' királyi táblát kívánják. **A szta los**. Szinte ezt sürgeti. **Szentkirályi**. A' mult országgyűlési megállapodás szerint szinte a' kir. tábla volna mindenkire egyenlőn fölebbviteli törvényszék: a' választvány azonban hajolván a' városi követek kívánságára, — kik t. i. tudván a' kir. tábla elhalmozottságát, féltek, hogy számukra nem lesz elég gyors az igazságszolgáltatás — a' tárnoki széket állandósítá a' városok részére fölebbviteli törvényszékül. És ezt a' rendeknek figyelmébe ajánlja. **König** (Fejérvár) Küldőji megnyugszának a' kir. táblában, csak hogy oda a' városokból neveztesenek ki bírák. **Joannóvics** (Temesvár) Új osztályt kíván a' városok számára a' kir. táblánál. **Zomborcsévi** (Szabadka) Küldőji semmi kivételes fölebbviteli törvényszék nem akarnak, — a' törvényszékek általános rendezéseig a' királyi táblával megelégszenek: azért a' 110. §. kihagyását 's a' kérdés elhalasztását kéri. — **Még** néhány város a' kir. táblát új osztállyal, mellyhez a' városokból is neveztesenek bírák, **Bártfa** még a' városokra nézve külön elnökkel is kívánták ugyan, — de mások ismét a' tárnoki széket melletti nyilatkoztak, nehogy a' horvátországi városok megint a' bányi táblához kívánkozzanak. Többen szavazatot sürgettek a' mult országgyűlési megállapodásra. **Szentkirályi**. E' kérdésben principium nem rejlik. — **Bár** miként nevezzük a' fölebbviteli törvényszéket, így mint jelenleg áll. — a' kérdésben elv ninesen. — Szóló e' rendezési munkában, hol elvről ninesen szó, örömet hajlik a' városi követek kívánatára, mit ok ohatjanak, bár talán jobbat ohat nekik, megadja. — **Most** is hagyjuk meg nekik a' tárnoki széket, ha ok jobban szeretik a' királyi táblánál. **Elnök**. Elfogadják a' szerkezetet, vagy a' mult országgyűlési megállapodást? A' többség kívánatára végzésül a' mult országgyűlési megállapodás mondatott ki. **Szentkirályi**. Leírásával most ne töltjük az időt, ugy is az egészet újra nyomatja majd. **Olv. 111. 112. 113. 114. 115. 116. §§.** minden észrevétel nélkül meghagyattak, a' 117. §. f) pontja miután másuvá tételt, innen kimarad. **Szluha**. Az árva vagyonáról évenként bizottság elé terjesztessék a' számadás. **Szentkirályi**. Két §-sal odább erről is van gondoskodva a' törvényben, csak hogy nem az árva-bizottság, melly olly emberekből álland, kik az árvák sorsát, vagyonát személyét szívökön hordozzák ugyan, de számokkal vesződni nem szeretnek, hanem a' számvevő-hivatal vizsgálandja meg a' számadásokat. — **Bük Zs.** Mult országgyűlési megállapodás nyomán kívánna, hogy az árva-bizottság arra is ügyeljen föl, miként kezelik az árva vagyonát a' végrendeleti gyámok. — E' módosítás a' §. a) pontja alá jó. **Paczolay** (Hont) Szép törvényeink vannak az árvákat illetőleg, és még is tán sehoh a' világon rosszabb sorsa nines az árva-áknak, mint nálunk. Ő jelenben is szigorubb rendelkezést kíván, hogy a' bi-

zottság, mihelyt valaki árvává lesz, 8 nap alatt vagyonát szigoron összeírni, leltárt polgármester- vagy közgyűlésnek átadni köteleztessék. (Maradt a' szerkezet.) 118. §. Cs a u s z. Az árva fekvő vagyona eladására nézve szükségelt hitványosi megegyezés kisebb vagyonoknál magára az árvára káros, — mert míg az intézvény megérkezik, a' jószág becsé csökkenhet, holott a' föntartási költségek viszsás arányban szaporodnak: azért szóló elégnek tartaná a' közgyűlés helybenhagyását. Sz ó n y e y (Lőcse). Küldőji csak azt kívánják, hogy a' helytartótanács 2 hónap alatt mulhatlanul feleljen. S á p y (Debreczen). Szinte közgyűlésre bizza az eladás iránti megegyezést. T ü r n ö c k (Buda). Az ezüst arany eladására nézve különös rendelkezést kíván, ugyszinté a' pénzre is, nehogy elikkasztathassanak. K u b i c z a (Heves). Az ingatlan vagyon eladása körüli intézkedés törtéjék a' szerkezet szerint: de az árva drágaságai nem a' tanács de a' közgyűlés helybenhagyásával adathassanak csak el. B a l o g h K. Különvéve sem közgyűlés sem tanács nem elég garancia, hanem mindkettő megegyezése kívántassék. R u t t k a y e l n ö k : a' treneseni módosítást végzésül kimondja. — Olv. 119. §. B ü k k Zs. (Borsod). A' gazdasági bizottság köréhez tartozék e) alatt: „a' közszükségekre kivántató szereknek és eszközöknek beszerzése és világosságban tartása.“ Elfogadtott. Olv. 120. §. K á r o l y i (Pestv.) Az 1715: 77nél fogva az adó kivételre, számadásra a' városi nemesség is meghivatott: most e' törvény töröltessék el. S z e n t k i r á l y i. E' törvényjavaslat végire teendő, mint a' mult országgyűlési megállapodás szerint is volt, hogy minden e' cikelyvel ellenkező törvény ezennel megszünttetetik. Olv. 121. §. S z e n t k i r á l y i. Emlékeztetbe hozza, hogy a' közgyűlésen minő tisztviselők birjanak szavazattal? e' Snál döntendő el. — Némelyek csak a' tisztú ügyészek és jegyzőknek nem akartak adni, hacsak bizonyos számra nem szorítottak: azon fölvilágosításra azonban, hogy a' tisztelebheliek idénem értendők, és hogy a' tisztviselő mind közbizodalom kifolyása, mint a' képviselő e' Sban előszámolt minden tisztviselő szavazattal birand. Olv. 122. §. Marad. 123. §. mely szerint minden hivatalnok a' levéltárnokot, orvosokat, sebészeket és mérnököket kivéve, kik egyszer választva örökösök, — időszerűként választás alá esik. J a g a s i c s (Esztergam). Küldőji a' tanács bíraskodó tagjait egyszer mindenkorra kívánják választani. R e n g e y (Szeged). Mindnyáját időnként. M a r t i n y (Soprony v.) A' kormányi törvényjavaslat ide vonatkozó Sát ajánlja. S z a k o l c z a, G y ö r é s S z a b a d k a városok mindnyáját időnként kívánják választani. L u k á c s (Temes). Esztergam. követével fog kezelt. S á p y (Debreczen). Állandó törvényszéki bírákat kíván. K o r i e s (Zombor) a' conversatio miatt nem érthetők. S c h n é e (Heves). A' levéltárnokra nézve állítja, miért legyen örökös, mert hivatalához bizonyos ügyesség kell, mit nem könnyű másnak is hamarjában eltanulni: de hogy a' város orvosa, sebésze, mérnöke miért lehetne többi collegáinál ügyesebb? azért ezek időnkénti választás alá essenek. R ó n a y (Csanád). Küldőji szerint a' bírák állandók legyenek: a' többi tisztviselő pedig 6 eszt. re választassék. U r b á n y i (Temesv.) Előtte szóltat a' 6 évre nézve egyetért, de úgy hogy minden tisztviselő a' választassék. G á b r y (Abauj). Csanádot pártolja. A s z t a l o s. Hevessel fog kezelt. B ü k k Zs. szinte ugy. — H á z m á n (Buda). Mivel a' kérdést mint ajánlja, az inspector elfogadására halasztani nem akarják: óis időnkénti választást kíván a' levéltárnokon kívül minden egyéb tisztviselőre. Sokszor az emberiség kívánja, hogy az ügyetlen orvostól szabaduljon a' város; a' mérnök pedig szinte olly ügyetlen lehet, hogy egy ivpapirost sem tudna fölmérni hibátlanul, azért töle is szabadulni kell. P a c z o l a y. Kis városokban időnkénti választás mellett orvost nem kapnak. A' mérnök pedig bizonyos systema szerint dolgozván, az időnkénti választás mellett az új egészen elrontaná a' már megállapított systemát. (Marad.) S z ó n y e y (Lőcse). A' törvényszék tagjai örökösen választassanak, de felelősséggel tartozzanak. M a d a r á s z (Somogy). Mindannyian időnként választassanak. A s z t a l o s. Szinte, és szavazást sürget. B a b a r c z y. Elsőben tehát a' bírákra szavazzanak, mire a' tisztviselők időszerűkénti választása — kivéve a' levéltárnokot, városi orvosokat, sebészeket és mérnököket, kik egyszer megválasztva örökösök — határozatott el a' 122 — 123. §. szerkezte szerint 25 szavazattal 21 ellen. Ezzel az ülésnek vége szakadt.

Febr. 29én 35. orsz. ülés a' m. főrknel nádor ó fens. elnöklete alatt; tárgy: második üzenete a' rknek a' közteherviselés tárgyában, — és a' megyei kormányzás körében történt újabb intézkedések ügyében jan. 30án érkezett k. leirat folytán fölterjesztett rdi fölrési javaslat. Fölolvasott a' m. honosítás tárgyában készült földi válasz, — ez kinyomatni rendeltetvén, tárgyalás alá vétetett a' kk. és rknek a' közös teherviselés iránti második üzenete. Gr. Sz é c h e n A. Miután a' rendek belé egyeztek, hogy utasítás nélkül küldessék ki az adó kérdését kidolgozandó választvány, nem bocsátkozik annak taglalásába: vajjon helyes é azon az üzenetben fölhozott indok, miszerint az országos pénztárt indirect

külfökre kell állapítani. Kimondaná a' kk. és rknek, hogy üzenetök egyes részleteinek taglalását most mellőzve, 's végelhatározásukat a' választvány jelentése után föntartva a' választvány kiküldésébe beléegyeznek. Gr. P á l l f y J. Egyetértünk a' rkkel a' fölívben, 's azért minden polemia kikerülése végett a' kiküldendő választvány névjegyzékét közöljük. O c s k a y k a s s. p ü s p. Nem osztozik az előtte szólott nézetében, mivel azt a' főrendek már úgy is kimondták, hogy végelhatározásukat e' tárgy iránt föntartják. Gr. T e l e k i. Ha már kimondták a' főrk egyszer: miért kívánja azt ismételni, ez fölőslég. Üzenjék a' m. főrk a' mi tetszik, csak szükségtelen polemiaira ne nyujtassék új ok. Osztozik Pállffy J. nézeteiben. Gr. D e s e w f f y E. Osztozik abban, hogy a' táblák közt polemia ne legyen, és valamint ezt, úgy azt is kívánja, hogy a' rendek se polemizáljanak. Gr. Szécsen A. indítványát pártolja. Gr. T e l e k i L. Tagadhatlan, hogy ezen tárgy fölött az elvekben megállapodás van. Új elvek feszegetésébe bocsátkozni nem akar. D e s e w f f y E. Új elveket nem állítok, végelhatározásukat a' fő r r. a' dolog applicatiójánál föntartják. Gr. Sz é c h e n A. Ismétli indítványát — mi kevés szóváltás után elfogadtatván n á d o r ó f e n s. a' választványi tagok névsorát fölolvassa.

Ezután a' fölrát vétetett tárgyalás alá. M a j t h é n y i A. lipői főisp. Előttünk azon ügy, mely számtalan keserű vitára adott alkalmat, mely az agitatioának a' megyékben úgy, mint az országgyűlésen egyiránt anyagul szolgált. És most már azon stadiumon van, miszerint ennek sikeres megoldásától remélhetni csak a' jelen országgyűlés föladatának szerencsés megoldatását. A' mult közgyűlés óta a' megyei kormányzásban történt intézkedések számos megyének ébreszték föl aggodalmát, mit ó felsége saját ösztönéből kegy. kir. leiratával eloszlatni szándékozott. — A' t. r. fölrásukban az intézkedésekben, melyek a' megyékben mult országgyűlés óta történtek — a' tiszta szándékot elismerik, igazolják ezt leginkább a' fölrát azon sorai, hol mondatik: miszerint a' rk ezen leiratot a' kerkérdések alkotványos iránybani megoldásának zálogaul tekintik, — ezen kimondás által a' földolog nyerve van. Nem taglalja a' rescriptumot, mit a' rk piatással fogadtak. Nem feszegeti, törvényes volt é az administratorok kinevezése, vagy sem? A' szándék tisztaságáról a' leirat bizonyossá teszi. Ha van az administratorok kinevezésében, mi aggodalmat szülhetne, mikifogás alá eshetnék, tán egyedül csak az: hogy olly megyékben is nevezettek főispán-helyettesek, melyeknek törv. főispánjuk van. De eziránti aggodalmat is eloszlatja a' k. k. leirat annak ígéretével, miszerint a' főispánok méltóságukba visszafognak helyeztetni — mihelyt a' körülmények engedendik. A' fölemelt fizetések is indokoltatnak az által, hogy a' főispánok dolgai megszorítottatván, — a' fizetést dolgaikkal arányba hozni — 's függetlenségök biztosítására kelle fölemelni. A' fizetések meghatározásába a' törvényhozás eddig sem bocsátkozott — és arról nem disponál. Például a' nádori a' tárnoki fizetésekhezozza föl, melyekről a' törvény csak annyit emlit, hogy a' fejedelemmel egyezkedés által határozatnak meg. Az instructiók ugyanazok, miket Mária Ther. kiadott, csak hogy ott a' catholica valás, itt pedig a' morál terjesztése tétetik kötelességül. — Ezeknek nyomán szóló indítványozza, hogy a' rknek fölrátát ó felségéhez fölterjesztetni kívánna, a' t. rknek pedig egy választásban kijelenteni: miszerint a' főrknek e' tárgyban már egy alkalommal kimondott nézeteik nem változtak, a' körülmények azonban most tetemesen megváltoztattatván ó felsége kir. leirata által, nemkülönben ezen ügy már olly türhetlen agitatioval kísértetvén, miszerint a' főrk mind a' mellett, hogy ezen ügynek legczélserűbb elintézhetését csak az ugynevezett adminisztratori rendszer tüzetes tárgyalásától reményltek — fölhivatva érzik magokat ezen ügyet ez utóffis fölterjesztetni. Kimondatni kívánna azt is, miszerint a' főrk hiszik, hogy a' t. k. és r. a' főispán hatáskörét megszorítani épp ugy nem akarták, miként az újabb intézkedések a' főispáni hatalomnak tágosabb kört nyitni szándékoztak. T i h a n y i F. temesi főisp. Fölterjesztetni kívánja a' fölrátot, és miután úgy hiszi, hogy e' dologban a' nyugalom tökéletesen csak úgy lesz eszközölhető, ha a' főispánok jogai törvény által lesznek körülírva, kívánja: hogy e' tárgyban külön törvényről gondoskodjunk.

Bu s á n H. (Horvátország k.) Küldőji az adminisztratori rendszerben sérelmet nem lát. A' lipői főispánt pártolja. Gr. P á l l f y József. Közölte nézeteit a' választási viták alkalmával. Nem ért egyet a' rendekkel. A' kormány minden ígéretei mellett sérti a' törvényt. A' főispánok helyett kreishauptmanokat nevezett 's a' megyei autonomiát megcsontította, a' főispánokat hivatalaikól kihallgattatlanul fosztotta meg, 's most e' táblán bucaeratakként ülnek. És miként lesz orvosolva ezen baj? az által hogy a' helytartótanács és kanczelláriai tanácsosok száma megszorítottatik. És ennek örülhetünk. A' lipői főispán indokolását mellőzve a' fölrátot egyszerűn fölterjesztetni kívánja. Gr. P á l l f y Móríc. Lipői főisp. nézeteit pártolja, és kéri a' főrdket hogy további halogatás nélkül indítványa fogadtassék el. Gr. Z i c h y. Ha az országgyűlés elején jelen lehetett volna, főpohárnok ó exclja indítványát nem fogadta volna el. (Zajos éljen, minek csila-

pultával a' szónok föltekint a' karzatra e' szavakkal „még korán van“) nem fogadta volna el mert a' helyettesek kinevezésében sérelmet nem lát. A' fölrát nem ellenzi — de a' r r. a' fölrátban kifejtett eszméiben nem osztozik. Gr. K á r o l y i L. nyitrai főispán. Szerette volna ha a' kk. ezen állítólagos sérelmet részletesen tárgyalva küldötték volna ide. Szóló, mint practicus terjedelmesen mutogatja, hogy az adminisztratori rendszer mennyire nem sérelmes. — Különben a' lipői indítványhoz járul. B. W e n k h e i m. Nem az a' fő dolog, mit válaszoljunk a' rdeknek, hanem hogy a' fölrás ó felségéhez fölterjesztessék. Ámbár a' fölrátal megelégedve nincs, nem gátolja azt, csak hogy a' kölesönös kibékülésre alkalom nyitassék, és azért kéri azokat is, kik vele együtt e' fölrátot nem egészen találják kielégítőnek — hogy azt minden további halogatás nélkül fogadják el. Gr. T e l e k i L. Nincs egészen egy véleményben a' rdkkel — és azért a' fölrátot nem egészen pártolja. Többet kívánt — kívánta volna egészen fölterjesztetni a' rendszert, és így a' fölrátot, csak mint minimumát fogadja el saját véleményének. A' rrdet a' kibékülés terére léptek, nem akarja őket gátolni, 's ha csakugyan a' közeledést kívánjuk, ne tegyünk a' választványban ollyat, mi a' fölrát elemezésébe bocsátkozik, 's új vitákra nyujta alkalmat. Z i c h y H e n r. lipői indítványhoz járul. V a y Lajos. Az üzenetet fölterjesztetni kívánja, de olly nunciomot a' rkhez, mely újabb viták anyagául szolgálna nem kíván. Altalányosan mondassék ki, hogy a' főrdk előbbeni nézeteikhez ragaszkodnak ugyan, de a' fölrátal ez alkalommal fölterjesztését nem akadályozzák. Gr. T e l e k i Domok. Mint azt előtte szólott. gr. Sz é c h e n nézeteit. b. W e n k h e i m Béla ó mltga kimeríté. Gr. E r d ő d y S. Csak azt kívánna a' választványban kimondani, hogy a' m. főrdet a' t. k. k. és r r. fölrátat elfogadták. Gr. R á d a y Gedeon. Kívánta hogy a' r r. ezen tárgyat részletesen tárgyalják volna, ez nem történt — most a' kölesönös közeledés és béke helyreállításul elfogadja a' fölrátot, és mivel új polemiait előidézni nem kíván, lipői főispán indoklásait nem fogadhatja el. Gr. E s z t e r h á z y K. gr. T e l e k i Lászlóval szavaz. Gr. B a t t h y á n y Lajos. A' főrdi tábla egyik része sincs megelégedve a' fölrátal. Az egyik rész nem osztja a' fölrát elveit; a' másik nem táplál olly vérményeket, hogy illyen fölrát által a' dolog segítve lesz. El lehetünk készölve — hogy legfőlebb is az előbbeni leirathoz hasonló eredményü fog érkezni. Jóllehet a' fölrátot kielégítőnek nem tartják, joggal követelhetik mégis elvbaráti a' tulajdon levőtől, hogy nunciomi motívumaitól álljanak el — különben az üzenet szerkezetének felolvasása alkalmakor csak czáfogatásokba lesznek bocsátkozni kénytelenek. Gr. A l m á s y Móríc. A' lipői indítványt pártolja. B. M a j t h é n y i lipői főisp. A' fölrát fölterjesztése iránti közös az egyetértés — csak a' választványra nézve van eltérés. Inconsequencia nélkül elhallgatni azokat, miket motívumokul indítványozott, nem lehet. Meg kell említeni, miszerint a' főrdet a' választvány tárgyalás alkalmakor kimondott határozatuktól elállanak, és így szükségkép következik hogy ennek okait is meg kell említeni. — És ki tagadhatná ez okokat? 1. A' kir. leirat 2) a' pontencirozott agitatio, és végre hogy a' főrdet azon hiedelemben vannak, miszerint a' kk. és r r. a' főispáni törvényes hatáskörét csontolni nem kívánják. Annak kimondása hogy a' főrdk kívánták volna a' rendszer részletes tárgyalását, indítványa lényegét nem képezi 's ha kívánják elállni. Kéri az ellenvéleményeket, hogy most nyilatkozzanak, netán az üzenet hitelesítése alkalmával új vitákba bonyolodjanak. B. P e r é n y i Zs. ugocsi főisp. Azok közé tartozik, kik az adminisztratori rendszert sérelmesnek találják. Kívánta volna, hogy midőn a' főrk el nem fogadták a' r. választási fölrátat — tüstint a' sérelem tárgyalásába ereszkedtek volna. Addig nem lesz nyugalom, míg ezen ügy törvényleg ki nem egyenlítettik rézs marad mindig azok számára kik a' határozatlanul befejezett ügygel visszaelni akarnak. A' rknek adandó választványban azon motívumokat, mikép a' lipői főispán betétteti nem kívánja. Egész általánosságban kívánja az üzenetben kimondani, hogy a' frk ámbár előbbi nézeteikhez ragaszkodnak de az azóta kifejtett körülményeknél fogva a' fölrási javaslat fölterjesztésébe beléegyeznek. B. V a y M. koronaór. Ha szoros következetesség ösvényén akarna maradni gr. Teleki Lászlóval kezelt fogva a' t. rknek ezen fölrátára újra azt felelné, mit a' m. főrk a' választási viták alkalmával e' tárgyra nézve a' t. k. és rknek válaszoltak. És ha csak egy lesz is a' m. főrk közül, ki a' körülmények figyelembe vételével ezen meggyőződéséből eredett nézetimet helyesnek találadja — szilárdul mellette leszek. De ha a' körülmények figyelembe vétele után a' mélt. főrk ezt tanácsosnak ne találják — és a' rdi fölterjesztetni kívánják, úgy lehetlen el nem fogadni lipői főisp. ó méltga indítványát, hacsak szemlátomást a' következtelenség vádjába önkint belé menni nem akarunk. Nem akar a' lipői főispán többet mint: megemlíteni, miszerint jobb szerettük volna, ha a' t. rk ezen kérdést részletes tárgyalása után terjesztik ide — megemlíteni azt, miért hogy a' főrk a' rdi fölrát fölterjesztését a' nélkül, hogy részleteibe bocsátkoznának, most ez alkalommal fölterjesztik. És ki fogja tagadni

miszerint előbbi határozatunk ellenére is, nem tanácsos, nem okszerű eljárásunk akkor, midőn ezen ügyet a kibékülés ösvényére vinni ez uton is törekszünk. Nem oké a kir. leirat? Nem oké e végre ezen kérdés érdekében terjesztett s ide is elhozott agitatio, mely az országgyűlés folyamában mindig gátul emelkedik—ki fogja ezt tagadni? Ki kell végre mondani azt is, miszerint a főrök bizton hiszik, hogy a t. k. és rk a főispánok jogainak megsemmisítését nem kívánják, és ezt kimondani a megyei autonomia érdekében—mellyről itt szó van—szükséges. A főispánok jogairól van itt szó—a főispáni hivatal forog itt kérdésben, melyet sikeresen megoldani mindnyájunknak érdeke kívánja. Gr. Károlyi Gy. Ugocsa főisp. indítványát pártolja. Gr. Cziráky J. Polgári kötelességének tartja ezen viszályos ügyben a kibékülés lobogóját kitűzni. Mely hódolattal fogadta a k. kir. leiratot, de aggodalmi eloszlata nincsenek. A nunciura névze legnagyobb általánosságot kíván, mert midőn a kibékülést ohajlja—uj vitát új békéltetésért vinnia rr. közönműködés. Ugocsa pártolja. Desseffy Emil. Mindnyáján a conciliatio terén vagyunk, —a fő elvre megegyezünk, és azok, kik a formára névze velünk egy értelemben nincsenek, méltóztassanak megmondani, honnan jött a reconciliatio, —ez tőlünk jött, s azért a formára névze a tulsó oldalon levőknek engedni kellene. Liptót pártolja. Nádor öfens. Azt lehetne már kérdezni: megegyeznek e a m. főrök a kor. ör előterjesztésében? Balthányi L. Csak akkor egyezhetünk belé, ha az üzenet előttünk leend, mert tagadhatlan, hogy ha valahol, itt áll az forma dat esse rei. B. Vay M. A szerkezetet bizonyos elvekre kell alapítani — azért a főelvek tisztába hozatalát most sürgeti, és nem akkor, midőn az üzenet a hitelesítésnél van — mert akkor az elvek új vitatását megengedni nem lehet. Gr. Teleki L. Csak az ne menjen belé, hogy az adminisztrator rendszer a főispáni hatáskörön túl nem terjeszkedett, mert ha ezt kimondani kívánják, úgy kívánnia kell, hogy ezen ügy tüzetes tárgyalás alá véssék. Némelyek szavazást mások az indítvány elfogadását sürgetik. —Mire gr. Széchenyi Antal az általa módosított, s az ugocsa indítvány elfogadása által némiképp változott liptói indítványnak ismétlésére fölhivatván, előadja, miszerint a t. k. és rk kijelenté: hogy a m. főrök ezen kérdés részletes tárgyalását legelőszérűbbnek hitték a dolog teljes kiegyenlítésére, elősorolná a liptói három indokot—s végre kimondaná, hogy a dolog érdemére névze szükség esetében névze teiknek kifejtését maguknak föntartják. Nádor öfens. a határozatot ez értelemben kimondván az ülés eloszlott.

A mostani politikai események következtében azon hirtérjesztetett el, mintha a bankjegyeknek teljes névszerű értékben ezüstpénzzé fölváltatását az áthozó mindenkor kívánságára a nemzeti (ausztriai) banknál nem eszközölnék azonnal. Ezen hirtérjesztés helytelensége felől mindenki maga győződhetik meg, miután megegyezölég a legfelsőbb helyről eredt bankszabályok 15. §-szá rendelkezéssel, az ausztr. nemzeti bank váltópénztárainál, a bankjegyek fölcseréltetése bankszerű ezüstpénzzé, mindenkor kívánságra, úgy mint eddigelő, szakadatlanul azonnal történik. A bankigazgatóság úgy hiszi, miképp ama hirtérjesztés az általa támasztott aggodalmakat nem hiusíthatja meg jobban, mint ha az ausztr. nemzeti bank febr. 29-kei (1848.) állását ezennel köztudomásra juttatja.

Állása az ausztr. nemzeti banknak febr. 29-ken 1848.

Tevőleges: bankszerűleg verett ezüstpénz: 65,058,351 ft. 8³/₄ kr., leszámitolt összegek a tárczában (megszűnők 5 és 95 nap közt): 86,295,505 ft. 54 kr., letéti zálogok előlegezések mellett, visszafizetendők legfőkébb 90 nap alatt: 12,602,500 ft., jelzálogos státusadósság: 81,387,264 ft. 23³/₄ kr., biztosított kölcsön Magyarország (Budapest) számára: 1,081,809 ft. 45 kr. Összesen: 246,425,431 ft. 11³/₄ kr. Szenvedőleges bankjegyforgalom: 214,146,440 ft., folyó számadási fizetések: 1,906,391 ft. 11³/₄ kr., banktőke 50,621 részvényben az eredeti (600 pftnyi betétel szerint egy részvény fejében): 30,372,600. Összesen, 246,425,431 ft. 11³/₄ kr. — Bécs, mart. 5. 1848. Báró Lederer Károly bankkormányzó. Ns. Coith Keresztély Henrik bankigazgató.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Két érdekes jelenet a legutóbbi

francia forradalomból: a megbuktatott k. család elutazta a francia republica kikiáltatása. Előbbi illetőleg egy szemtanu írja, miként febr. 24-ken délutáni 1 óra tájban a tületriák palotájából egy csapat lovas nemzetőr vonult kifelé, csendre s kimélésre intve a köröttei népséget. Csakhamar e szavak hangzottak: „mily nagy szerencsétlenség!” s látható vala, — miképp Lajos Fülöp a királynő balkarjába fogódzkodva, mintha támaszkodni akarna, a lovasok közt a tületriák kapuján kilép, mintegy 30 különféle egyenruhás személytől kísértetve. A királynő szilárdul lépdelt s félig bizalmas, félig haragos tekintetét vete ide s tova. A király fekete kaput viselt rendjelek nélkül s egy közönséges kerek kalapot. A királynő mély gyászba volt öltözve. Állítólag a követkamrába valóan menendők a lemondási oklevél letétele végett. Hallani lehetett e kiáltásokat: éljen a reform! éljen Franciaország. s egy két ajakról e szavakat is: éljen a király! A menet alig érkezett az obeliszkhöz, midőn a király s egész környezete hirtelen megállt, s nem tudaték, miért. Pillanat alatt egy nagy néptömeg gyalog és lóháton környezte őket. Lajos Fülöp zavarodottan látszék, a hely is, melyen állott, rejtélyesen hatott reá. Kévs lépésnyire t. i. tőle XVI. Lajos fejtetett le. — Lajos Fülöp gyorsan megfordult, kalapját magasra emel s néhány szót monda, melyeket azonban a nagy láрма közt nem lehetett megérteni. A királynő, térje karját magában nem érezvén, igen sebesen megfordult s hasonlag szolt valamit, de mit a jelenet leírója (Maurice K. a Courier des spectacles kiadója) szinte nem értett. Ekkor Maurice kiálta feléje: „asszonyom, ne féljen, haladjon csak tovább, a sorok megnyílnak ön előtt.” De a királynő, tán balra magyarázván félelmében a szándokot, viszállók a felé nyújtott kezét s ingerült hangon szola: „hagyjon engem!” A király karját fogá meg s mind ketten két egyfalu fekete kocsinak tartottak. Az elsőkben két gyermek ült. A király s a királynő beültek, a gyermekek kíváncsian néztek a kocsitablakon át a néptömegre. — A kocsis erősen ostromozá a lovat s a kocsis sebesen robogott el, körülvetve nemzetőrök, könnyűlovasok s vasasoktól. A másik kocsit, melyben két nő ült, hasonló vágatással követé az előbbi a Szajna hosszában St. Cloud felé, mintegy 200 fönyi lovas által kísértetve. A népsokaság kiáltozta: „szöknek, szöknek!” Erre jelenet Cremieux a kamrában, hogy a királyi családot elkísérte legye. — A republica ünneplés kiáltatása a júliusi oszlopnál vasárnap febr. 27-én ment véghez. Két órakor indult a menet az ideigl. kormánytanács terméből. Elöl egy osztály nemzetőrök lóháton a vezérkarikola növendékei, aztán egy ezred nemzetőrök vegyest polgárokkal, kiknek fegyverzetük s viseletük élő tanuja volt a véghezvitt forradalomnak, a szándok közt az összes tanodák növendékei, aztán a kormánytagok fekete kapuban, háromszínű övvel s vörös szalaggal a gomblyukban. Követték őket a pénz-, hadügyi, kereskedelmi, közoktatási miniszterek s a posták főigazgatója, kiket összesen zajos éljenzés fogadott. A st. cyrítisztek lépdelnek közvetlenül utánok s ezeket egy osztály polytechnici növendékek kivont karddal követé. Végtelen sokaság nép dörgő hangon kiáltozta: éljen a republica! képezé a menet végét. A törlesztő s főlebbezési szék tagai, Bedeau tábornok század földi s tengerészeti hadtisztok s megyei hivatalnokok egyenesen a bastillettre mentek, hol a júliusi oszlop köré, melynek teteje háromszinben ragyogott, tolonga mindenki. Az oszlop talpatát az ideigl. kormánytagok foglalák el egy sorban, a zenekar a marseillaisét játszá. s a zászlók előttök tüzetek föl. Arago volt az első ünneplő-szónok, mire hatalmas hangja is képesti őt. A dobok peregtek s Arago jelenté az összegyűlt népnek, miképp az ideigl. kormány kötelességévé tette a republica kikiáltatását a párizsi nép előtt, mely szabad szózatával e kormányformát már is elfogadá. „Még ugyan hiányzik az egész Franciaország helybenhagyása, de reméljük, hogy meg fogja erősíteni kívánságát a párizsi népnek, mely újabb példáját adá bátorsága, hatalma s mérsékletének. Kívánja hazájának s a világnak megmutatni, miszerint nemcsak

osztóne van jogaihoz, hanem belátása s megmondoltsága is. Büszkén mutathatja fel Franciaország a párizsi népet, mint egyik jogcímét a büszkeségre. Ugy látszik egy rosztevő királyházat legutólatosb feledésbe dönté, hogy csak nagy érdekekkel, mik minden nép érdekei, foglalkozzék, és halhatatlan elvekkel, mik rá névze a politika s emberiség erkölcsi törvényei legyenek. Polgárok ismételjétek velem e népszerű kiáltást: éljen a republica! Az ideigl. kormánytagok levették fővegeiket, a zászlók meghajlottak s dobpergés és trombitaharsogás közt ezer meg ezer torokból hangzott a lelkesült kiáltás. Ekkor az őz tanácselnök Dupont (de l'Eure) emelkedék s köszönetet mondott a párizsi népségnek a kivált győzelmet: „polgárok! a republica ideigl. kormánya örömmel s buzgón használja a párizsi nemzetőrök első összegyűlékezését, hálát adván neki azon végtelen szolgálatokért, melyeket az a lefolyt nagy körülmények közepett a hazának tett. Számottartunk mindenkor hazafiai közremunkálástokra, a republica kormányának erősítéséül, melyet (a republica) a francia nép önvére árán küzdött ki, a társadalmi rend fenntartás s összes szabadságink megerősítése végett.” Midőn Arago hozzátévé: „polgárok, ezek nyolczvan éve egy tiszta hazafiai életnek, melyek hozzánk szólnak, minden oldalról: igen igen, éljen Dupont (de l'Eure) — s ez viszonzás: éljen a republica, mely kiáltás több percig nagy lelkesültséggel folytatott. Végre még Cremieux szolt, emlékeztvén a júliusi küzdőkről, kiknek nevei az oszlopba vésetvék. „Ezen nap, ugymond, vigasztalja meg tizenhöz év óta szomorkodó lelkeiteket. Senki nem ragadhatja el ezentul a néptől hódítása gyümölcseit. A resp. kormány a néptől ered s a népre támaszkodik. Valamennyi osztálykülönbség eltűnik az egyenlőség előtt, minden villongás lecsillapul s megszűnik e szent testvérszeretet előtt, mely ugyanazon hazagyermekéit ugyanazon család gyermekivé s a népeket szövetségessé teszi. — Ekkor Courtais tábornok, parancsnoka a nemzetőröknek, ezt az ideigl. kormány előtt lépteté el, de a sokaság keresztül törte a sorokat s velök vonult el. Az első s második ezred elléptetése majd egy óraig tartott. Ennél fogva a kormánytagok magok is indulásnak eredtek, a boulevardokon felállított ezredek élire menendők. Ez ünneplő túlszótát a Moniteur köv. szavakkal rekeszti be: „méltó büszkeséggel mondhatjuk: ezen kormány, olytán néperőre támaszkodva, leghatalmasb leend a kormányok közt. Szolgálván Franciaországnak, szolgálni fog Európa összes nemzetének. A párizsi nép új korszakot nyitott. A fr. republica hazánkat rendeltetése dicső pályájára vezetendi. Kezébe adja ismét a haladás kezdeményjét. Segítségre lesz az időnek s azon eszméknek, melyeket az ő szírázföldre egyesült stautai lassan lassan előkészítenek.”

A republica feltartóztatlanul halad elő kifejlődésében. A kormány állandó kormánybizottságot alakított a munkások számára, melynek elnöke Louis Blanc, alelnöke Albert, ki magát ouvrier-nek (munkásnak) írja. E bizottság különösen csak a munkások viszonyaival foglalkozandik s tanácskozásiban munkások fognak részt venni. A megyékbe s tengeri kikötőkbe követeket küldött a kormány, a szükséges változtatások tételére. Cormenin statustan. alelnökké nevezetett. Számos intézet republ. nevet nyer, a királyiakat nemzeti címűekre változtatják által. Lamartine hivatalosan jelenté a diplomata testületnek külügyi miniszterre nevezetést s az új kormányalakulást azon megjegyzéssel, miszerint reméli, hogy a követek megmaradnak állomásaikon s a barátságos viszonyok az idegen hatalmak s francia resp. közt tovább is fen fognak állani. — Hivatalos közlekedésben még csak az amerikai miniszter s az argentin resp. és uruguayi követek állottak vele, de számot tartottak Anglia minél hamarábbi elismerésére is. Normanby lord legalább biztosítá Lamartine urat, miképp Anglia semmi akadályt nem szándékszik az ideigl. kormány utjába gördíteni. (Folyt.)

Dunavizálás: Budán, mart. 9-ken: 8' 1" 3" az 0 fölött.

31ik szám.

73. sz. Árverési hirdetés.

A főméltóságú magy. kir. udv. kamara rendelkezésből ezennel közhírré tétetk: hogy boldogult hg Kopácsy József ország primásának hátrahagyott tömegéhez tartozó többféle ingó vagyont, egymint: porcellán, finom, és közönséges asztali ruhák, szőnyegek továbbá arany rájáru tiükrök, függő lámpák, képek, városi és utazóhintók, lószerszámok, átló órák, régi és emlé-

pénzek, f. e. martius 27-ken (huszonhetedik) és következő napokon; Nemkülönbön hordó borok de hordók nélkül és üvegekben f. e. aprilis 3-án (harmadikán) és következő napokon szokott reggeli és délutáni órákban az esztergami primási fénylakban tartandó nyilvános árverés utján a legelőbbt i-gérőknek azonnali készpénzbeli fizetés mellett el fognak adatni. 1-3

Hirdetés.

A rónaszéki sóbánya-hivatalnál a bányatiszti állomás Prik Károly halála által megüriülvén, ezen állomást elnyerni kívánók, mellyel 300 pft évi jövedelem, 10 köb öl tüzfű, 1¹/₂ mázsa sójárulék, szabad szállás élvezete, 24 p. mérőt. buzának pgó 1 ft. 45 kr. szabott ároni megváltása és 36 font fagygyu a bányák bejá-

rására nemkülönbön: a fizetésösszeggel fölerő cautio letétele kötelezettséggel öszezötve van, folyamodványait legfőkébb f. évi mart. 26-kaig (huszonhatodikáig) a mármaros kir. kincstári igazgatóságnál nyujtsák be, s egyszersmind a selmeczi kir. bánya-academiánál jó előmenetellel végzett bányászati tudomány, s a cautio letétele tehetségéről magukat igazolják. 1-3

ÉRTESÍTŐ.

† A József nádor nemzeti képesarnok — alakító egyesület igazgató választványa meghagyásából jelentetik, hogy ezen intézet keletkezének három első évében, azaz 1845-től kezdve 1847. december 31-ig jövedelméi és pedig részvényekben 10,009 ft., adományokban 1358 ft 18 kr. tőkésített összegek után befolyt kamatokban 512 ft 44 kr. összesen tehát 11,871 ft 2 kr-ra terjedtek ezüst pénzben. Költéségei ellenben a nevezett három év alatt következők voltak: dícsült József cs. kir. főherceg s nádorispán életnagyságu képe festéséért a festőművészeknek 900 ft., a képrámaért 280 ft., a kép talapzatáért 65 ft; titkok, imok és szolgadija 835 ft., nyomtatási, könyvkötői költségek s írószerekért 46 ft., posta-költség 65 ft 50 kr. különféle kiadásokra 159 ft 58 kr. összesen 2351 ft 48 kr. mely összeg levonván a jövedelemből, maradt az intézet pénzbirtoka 9519 ft 14 kr. pengőben.

Közi Mátray Gábor egyesületi titkok.

† Néhai idősb Schedus Lajos, k. tanácsos és k. egyetemi tanárnak hátrahagyott, több ezer különféle tudomány munkából álló könyvtára az örökösök kívánatához képest f. eszt. mártius huszadikán Pesten, váci-utczában 14d. sz. a. ház 2ik emeletében közárverés utján készpénzfizetés mellett el fog adatni. A könyvek jegyzéke Eggenberger és fia könyváruóságában megtekinthető. — Ugyanazt alkalommal többnemű szobabutorok, tükrök, órák, ruhák s elfélék szinte árverezendők lesznek. 3-3

Szerkeszti Helmezy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453. szám.

PL

kedd m

Megjelenik
kesztő s k

ték nél
ten uri-

FOGLAL
tetések. Ors
munkákat fölöt
kormány a
és sárospatak
külföldi
Értesít

M

Ó es. s
kir. therzián
kir. tanácsos

A nm.

Lőrincz idegl.
tárnokká s a
talra Ha gy
győri kir. s
ger Ferenc
ben a megü
zsarnoviciai
rai sebész
hámosátárs
gyakornok b
kasznár has
re. — Lisz

Febr. 2

kay J. Csong
tárgy: vár
nap múlva m
ben nem sza
ezért kéri a r
nak napot az
léssel fogadt
rotzattot. B e
vány munkái
választványt,
hassa. Sze n
valamint a di
ben történhet
jelenleg, esak
pi rendre tén
maradt 95. §
nokon kívü
szükséges.
malia volna,
lasztás alá es
vosok, sebés
választás örö
M akay (Kr
városban tek
nak. Sze n
mert különbö
ne látni e f
tandók távol
leti jegyző ur
koznak. De
a bírók egys
a bírói függ
kül ajánlja, h
(Somogy). A
nem adhatna
tán promoti
kénti választ
tandónak a
mellett csak
tergam, Arva
Csanád, Tem
ros és Szatm
gyattot. Szav
vatal mindig
ból tudjuk, h
bizodalmat: a
zetesség miat
talnak száz ol
a bíróságban
kiszolgáltatás
nehogy örök
Bükk Zs. (H
belophatja va
az illy megvá
felsőbb kinev
minde megf
vics. Az álla
közelebb bel
marad. 125.
selőtől megk
halasztatott,
dulnak elé. 1
gyatni kívánj